

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Ενότητα #10: ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

Διδάσκων: Μανασάκης Κωνσταντίνος
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Τα κείμενα και τα διαγράμματα της παρουσίασης έχουν ληφθεί από το σύγγραμμα:

Gregory Mankiw, Mark Taylor: Αρχές Οικονομικής Θεωρίας, Με αναφορά στις Ευρωπαϊκές Οικονομίες. Μετάφραση: Ανδριάννα Σακκά, Επιμέλεια: Θεόδωρος Λιανός. Copyright © 2011 Εκδόσεις GUTENBERG.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται στην άδεια χρήσης Creative Commons και ειδικότερα

*Αναφορά – Μη εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγο Έργο 3.0 Ελλάδα
(Attribution – Non Commercial – Non-derivatives 3.0 Greece)*

CC BY-NC-ND 3.0 GR

[ή επιλογή ενός άλλου από τους έξι συνδυασμούς]

[και αντικατάσταση λογότυπου άδειας όπου αυτό έχει μπει (σελ. 1, σελ. 2 και τελευταία)]

- Εξαιρείται από την ως άνω άδεια υλικό που περιλαμβάνεται στις διαφάνειες του μαθήματος, και υπόκειται σε άλλου τύπου άδεια χρήσης. Η άδεια χρήσης στην οποία υπόκειται το υλικό αυτό αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Κρήτης**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εισαγωγή

Πώς μπορεί το διεθνές εμπόριο να επηρεάσει την οικονομική ευημερία; Ποιοι ωφελούνται και ποιοι ζημιώνουν από το ελεύθερο εμπόριο μεταξύ χωρών και πώς συγκρίνονται τα οφέλη με τις ζημίες;

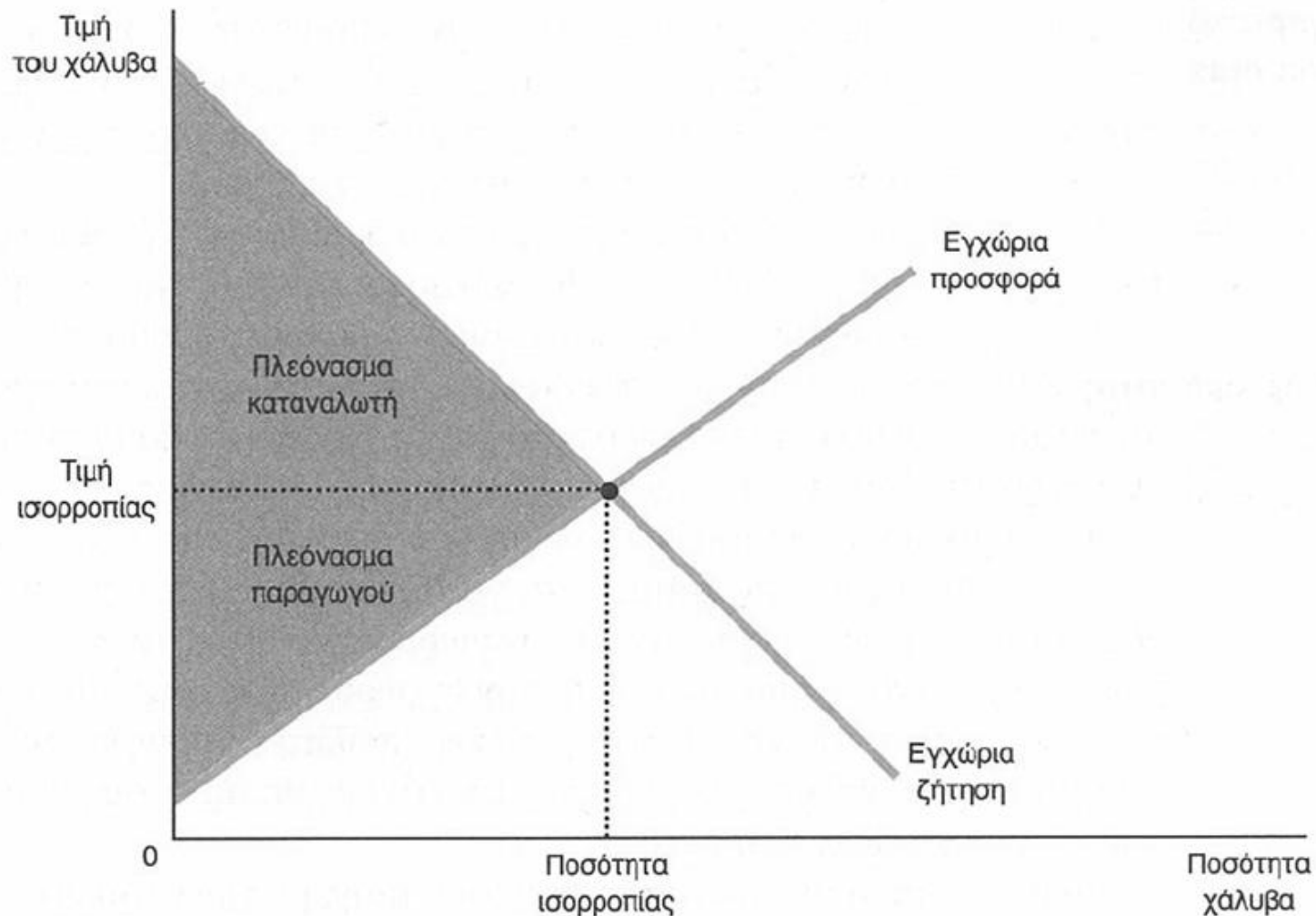
Θα εξετάσουμε την αγορά χάλυβα σε μια φανταστική χώρα, την Ισολάνδη.

Η ισορροπία χωρίς εμπόριο

Με απόφαση της κυβέρνησης, κανένας στην Ισολάνδη δε μπορεί να πραγματοποιεί εισαγωγές ή εξαγωγές χάλυβα.

Επειδή δεν υπάρχει διεθνές εμπόριο, η αγορά χάλυβα στην Ισολάνδη αποτελείται μόνο από κατοίκους της Ισολάνδης, οι οποίοι συμμετέχουν ως αγοραστές ή πωλητές.

Ας υποθέσουμε τώρα ότι η Ισολάνδη εκλέγει, στις τελευταίες εκλογές, ένα άλλον πρόεδρο. Ζητεί να του δοθούν απαντήσεις στα εξής ερωτήματα:

◊ Όταν μια οικονομία δεν μπορεί να διεξάγει εμπόριο στις διεθνείς αγορές, η τιμή προσαρμόζεται ώσπου να εξισορροπήσουν η εγχώρια προσφορά με την εγχώρια ζήτηση. Στο σχήμα απεικονίζονται το πλεόνασμα του καταναλωτή και το πλεόνασμα του παραγωγού χωρίς διεθνές εμπόριο για την αγορά χάλυβα σε μια φανταστική χώρα, την Ισολάνδη.

ΣΧΗΜΑ 9.1 Η Ισορροπία Χωρίς Διεθνές Εμπόριο

Η ισορροπία χωρίς εμπόριο

- Αν το κράτος επιτρέψει εισαγωγές και εξαγωγές χάλυβα, τι θα συμβεί με την τιμή και την ποσότητα του χάλυβα που πωλείται στην εγχώρια αγορά χάλυβα;
- Ποιος θα κέρδιζε από το ελεύθερο εμπόριο χάλυβα και ποιος θα έχανε; Θα ξεπερνούσαν τα κέρδη τις ζημίες;
- Θα έπρεπε ένας εισαγωγικός δασμός (ένας φόρος στις εισαγωγές χάλυβα) ή μια ποσόστωση στις εισαγωγές (ένας περιορισμός των εισαγωγών χάλυβα) να είναι μέρος της νέας εμπορικής πολιτικής;

Η διεθνής τιμή και το συγκριτικό πλεονέκτημα

Το πρώτο ερώτημα είναι το κατά πόσο η Ισολάνδη θα μετατρέπεται σε εισαγωγέα ή εξαγωγέα χάλυβα.

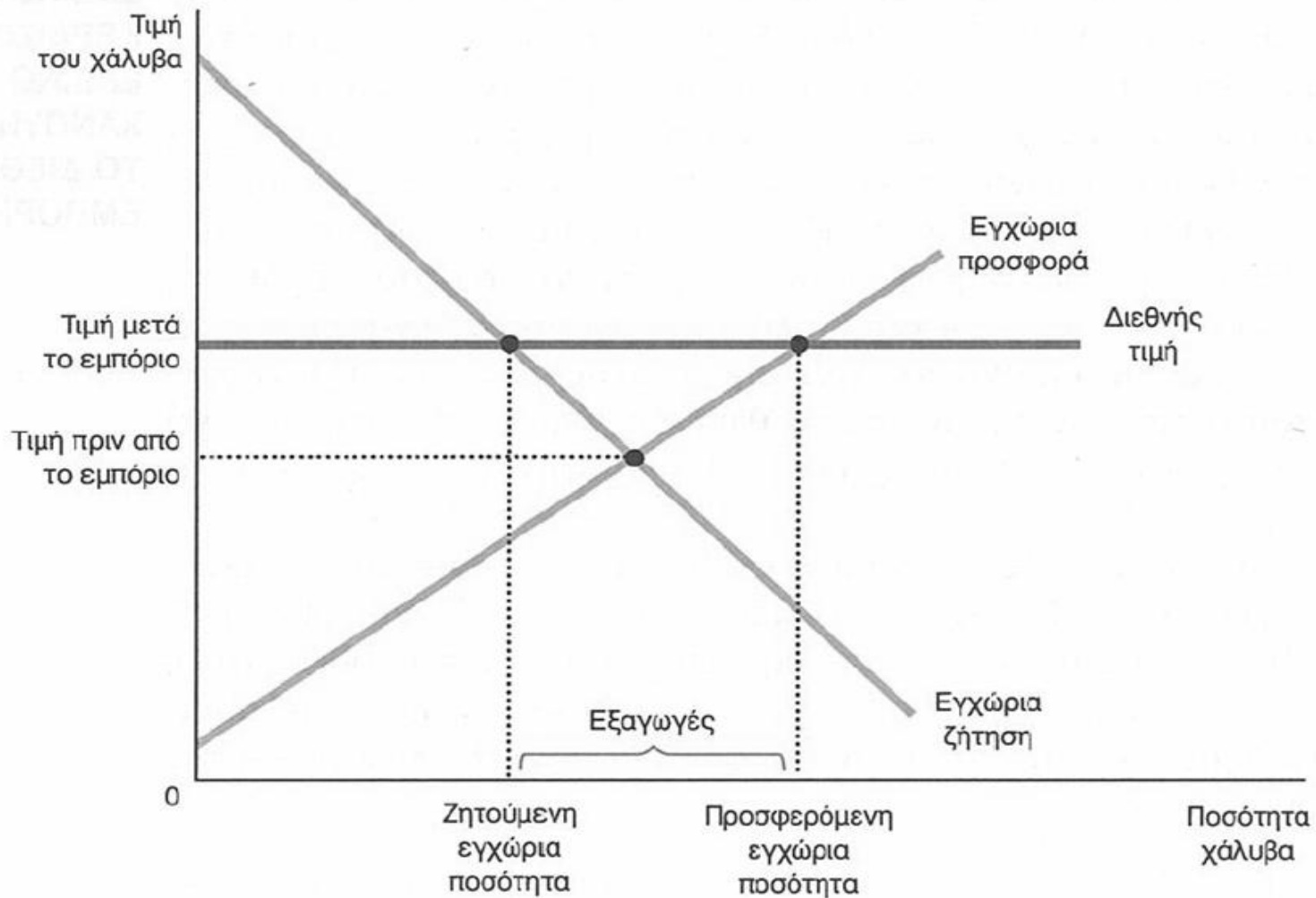
Η τιμή που επικρατεί στις διεθνείς αγορές ονομάζεται διεθνής τιμή. Η σύγκριση της διεθνούς τιμής με την εγχώρια τιμή πριν από το εμπόριο θα μας δείξει αν η Ισολάνδη έχει ή όχι συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή χάλυβα. **Η εγχώρια τιμή εκφράζει το κόστος ευκαιρίας του χάλυβα:** μας αποκαλύπτει τι πρέπει να θυσιάσει ένας κάτοικος της Ισολάνδης για να αποκτήσει μια μονάδα χάλυβα. **Αν η εγχώρια τιμή είναι χαμηλή το κόστος παραγωγής χάλυβα στην Ισολάνδη θα είναι χαμηλό, πράγμα που σημαίνει ότι η Ισολάνδη έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή χάλυβα σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο.** Αν η εγχώρια τιμή είναι υψηλή, τότε το κόστος παραγωγής χάλυβα στην Ισολάνδη είναι υψηλό, πράγμα που σημαίνει ότι οι ξένες χώρες έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή χάλυβα.

Τα οφέλη και οι ζημιές μιας εξαγωγικής χώρας

Από τη στιγμή που θα επιτραπεί το διεθνές εμπόριο, η εγχώρια τιμή θα αυξηθεί για να εξισωθεί με τη διεθνή τιμή. Κανένας πωλητής χάλυβα δε θα δέχεται να δίνει το προϊόν του σε τιμή χαμηλότερη από τη διεθνή τιμή, αλλά και κανένας αγοραστής δε θα δεχόταν να πληρώσει τιμή υψηλότερη από τη διεθνή τιμή.

Επειδή η εγχώρια προσφερόμενη ποσότητα είναι μεγαλύτερη από την εγχώρια ζητούμενη ποσότητα, η Ισολάνδη πουλά χάλυβα σε άλλες χώρες. Έτσι, η Ισολάνδη γίνεται εξαγωγέας χάλυβα.

◊ Από τη στιγμή που θα επιτραπεί το εμπόριο, η εγχώρια τιμή θα αυξηθεί για να εξισωθεί με τη διεθνή τιμή. Η καμπύλη προσφοράς δείχνει την ποσότητα του χάλυβα που παράγεται στην εγχώρια οικονομία και η καμπύλη ζήτησης δείχνει την ποσότητα που καταναλώνεται από τους εγχώριους καταναλωτές. Οι εξαγωγές από την Ισολάνδη είναι ίσες με τη διαφορά μεταξύ προσφερόμενης εγχώριας ποσότητας και ζητούμενης εγχώριας ποσότητας στη διεθνή τιμή.

ΣΧΗΜΑ 9.2 Διεθνές Εμπόριο σε μια Εξαγωγική Χώρα

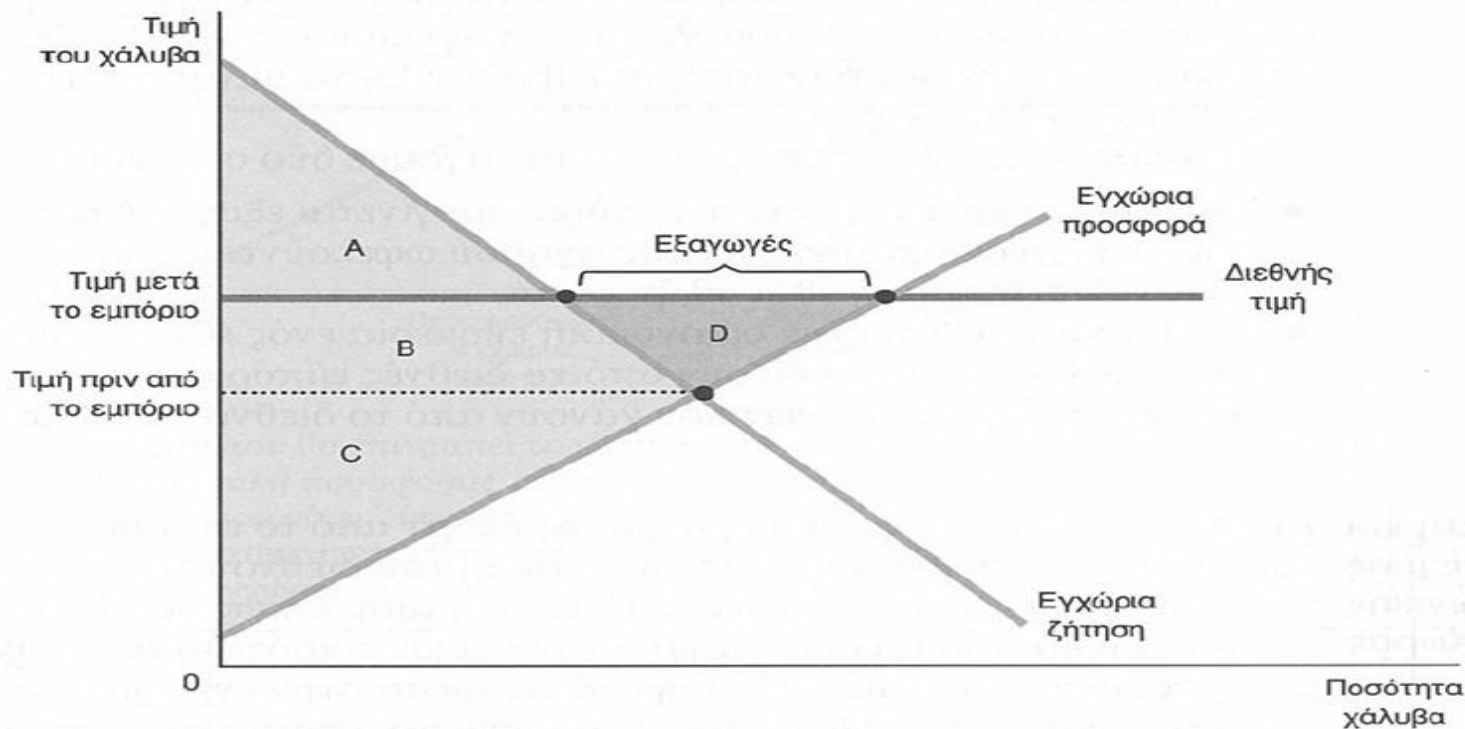
Τα οφέλη και οι ζημιές μιας εξαγωγικής χώρας

Ας δούμε τώρα ποια είναι τα οφέλη και οι ζημιές με την έναρξη του διεθνούς εμπορίου. Είναι προφανές ότι δεν ωφελούνται όλοι. **Το εμπόριο αναγκάζει την εγχώρια τιμή να αυξηθεί ως το επίπεδο της διεθνούς τιμής. Οι εγχώριοι παραγωγοί χάλυβα είναι τώρα σε καλύτερη θέση, επειδή μπορούν να πωλούν χάλυβα σε υψηλότερη τιμή, αλλά οι εγχώριοι καταναλωτές χάλυβα είναι σε χειρότερη θέση, επειδή είναι αναγκασμένοι να αγοράσουν το χάλυβα σε υψηλότερη τιμή.**

Οι υπολογισμοί αυτοί της ευημερίας δείχνουν ποιος κερδίζει και ποιος χάνει από το εμπόριο σε μια εξαγωγική χώρα. Οι πωλητές ωφελούνται, επειδή το πλεόνασμα του παραγωγού αυξάνεται κατά το εμβαδόν B+D. Οι αγοραστές ζημιώνουν, επειδή το πλεόνασμα του καταναλωτή μειώνεται κατά το εμβαδόν B. Δεδομένου ότι τα οφέλη των πωλητών ξεπερνούν τις ζημιές των αγοραστών κατά το εμβαδόν D, το συνολικό πλεόνασμα στην Ισολάνδη αυξάνεται.

	Πριν από το Εμπόριο	Μετά το Εμπόριο	Μεταβολή
Πλεόνασμα καταναλωτή	$A + B$	A	$-B$
Πλεόνασμα παραγωγού	C	$B + C + D$	$+(B + D)$
Συνολικό πλεόνασμα	$A + B + C$	$A + B + C + D$	$+D$

Το εμβαδόν D δείχνει την αύξηση του συνολικού πλεονάσματος και εκφράζει τα οφέλη του εμπορίου.

◊ Όταν αυξάνεται η εγχώρια τιμή για να εξισωθεί με τη διεθνή τιμή, οι πωλητές ωφελούνται (το πλεόνασμα του παραγωγού αυξάνεται από C σε $B + C + D$), ενώ οι αγοραστές ζημιώνονται (το πλεόνασμα του καταναλωτή μειώνεται από $A + B$ σε A). Το συνολικό πλεόνασμα αυξάνεται κατά ένα ποσό ίσο με το εμβαδόν D , πράγμα που δείχνει ότι το εμπόριο αυξάνει την οικονομική ευημερία της χώρας ως συνόλου.

ΣΧΗΜΑ 9.3 Πώς το Διεθνές Εμπόριο Επηρεάζει την Ευημερία σε μια Εξαγωγική Χώρα

Τα οφέλη και οι ζημιές μιας εισαγωγικής χώρας

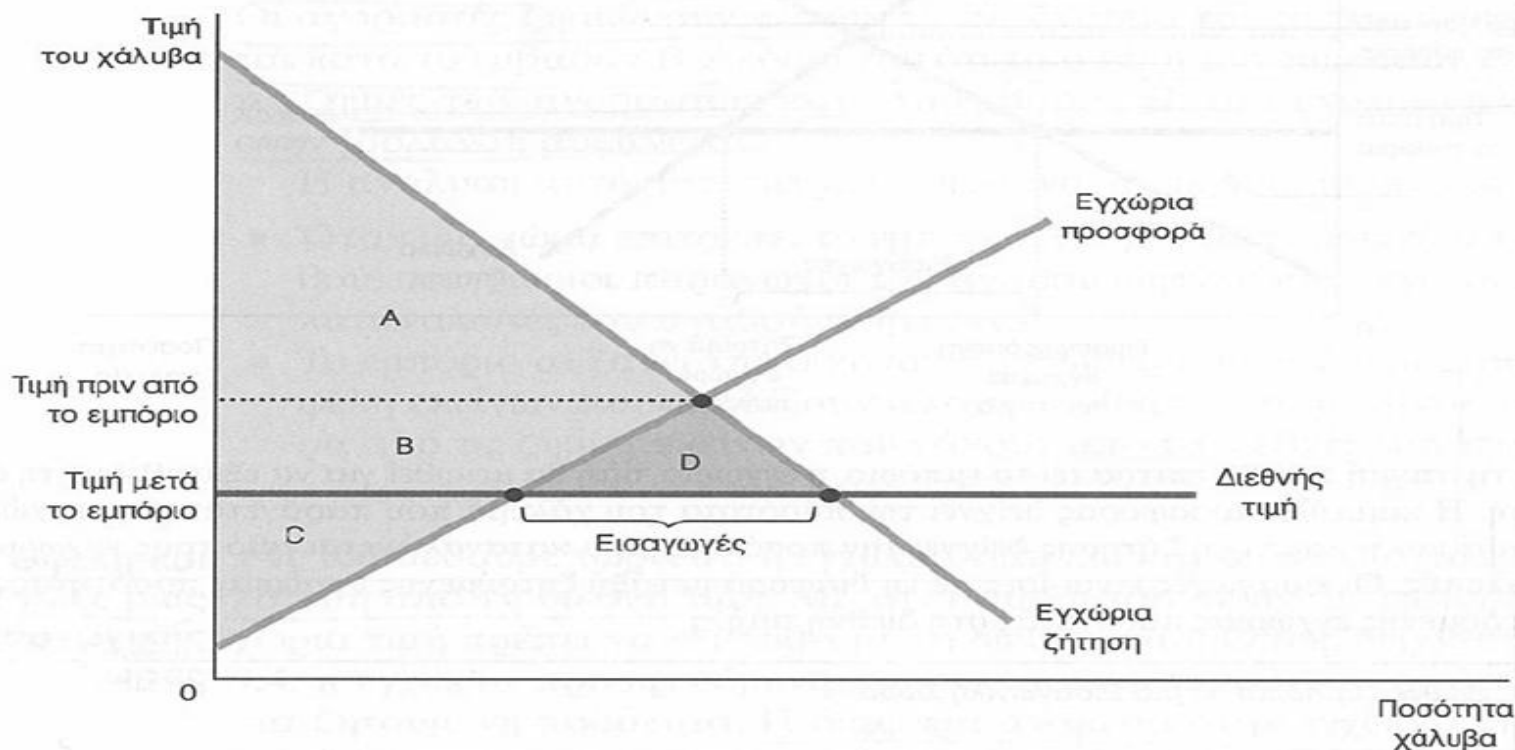
Ας υποθέσουμε τώρα ότι η εγχώρια τιμή πριν από το εμπόριο είναι υψηλότερη από τη διεθνή τιμή. Η διαφορά ανάμεσα στην εγχώρια ζητούμενη ποσότητα και στην εγχώρια προσφερόμενη ποσότητα καλύπτεται με την αγορά χάλυβα από άλλες χώρες. Έτσι, η Ισολάνδη γίνεται εισαγωγέας χάλυβα.

Όταν το εμπόριο αναγκάζει την εγχώρια τιμή να μειωθεί, οι εγχώριοι καταναλωτές ωφελούνται (διότι μπορούν να αγοράζουν τώρα χάλυβα σε χαμηλότερη τιμή), ενώ η θέση των εγχώριων παραγωγών χειροτερεύει (επειδή αναγκάζονται να πωλούν το χάλυβα σε χαμηλότερη τιμή).

Οι αγοραστές ωφελούνται επειδή το πλεόνασμα του καταναλωτή αυξάνεται κατά το εμβαδόν B+D. Οι πωλητές ζημιώνουν, επειδή το πλεόνασμα του παραγωγού μειώνεται κατά το εμβαδόν B. Τα οφέλη, όμως, των αγοραστών είναι μεγαλύτερα από τις ζημιές των πωλητών και, έτσι, το συνολικό πλεόνασμα αυξάνεται κατά το εμβαδόν D.

	Πριν από το Εμπόριο	Μετά το Εμπόριο	Μεταβολή
Πλεόνασμα καταναλωτή	A	A + B + D	+ (B + D)
Πλεόνασμα παραγωγού	B + C	C	- B
Συνολικό πλεόνασμα	A + B + C	A + B + C + D	+ D

Το εμβαδόν D δείχνει την αύξηση του συνολικού πλεονάσματος και εκφράζει τα οφέλη του εμπορίου.

⇒ Όταν μειώνεται η εγχώρια τιμή για να εξισωθεί με τη διεθνή τιμή, οι αγοραστές ωφελούνται (το πλεόνασμα του καταναλωτή αυξάνεται από A σε A + B + D), ενώ οι πωλητές ζημιώνουν (το πλεόνασμα του παραγωγού από B + C μειώνεται σε C). Το συνολικό πλεόνασμα αυξάνεται κατά ένα ποσό ίσο με το εμβαδόν D, πράγμα που δείχνει ότι το εμπόριο αυξάνει την οικονομική ευημερία της χώρας ως σύνολου.

ΣΧΗΜΑ 9.5 Πώς το Διεθνές Εμπόριο Επηρεάζει την Ευημερία σε μια Εισαγωγική Χώρα

Τα οφέλη και οι ζημιές μιας εισαγωγικής χώρας

- Μια από τις Δέκα Αρχές της Οικονομικής που αναπτύξαμε στο Κεφάλαιο 1: **το εμπόριο μπορεί να ωφελήσει όλους**. Αν η Ισολάνδη ανοίξει την εγχώρια αγορά χάλυβα στο διεθνές εμπόριο, η μεταβολή αυτή θα έχει κερδισμένους και χαμένους, ανεξάρτητα από το αν η **Ισολάνδη** καταλήξει να είναι **εξαγωγέας ή εισαγωγέας χάλυβα**. Και στις δυο περιπτώσεις **τα οφέλη εκείνων που κερδίζουν είναι μεγαλύτερα από τις ζημιές εκείνων που χάνουν**. Έτσι εκείνοι που κερδίζουν αποζημιώσουν εκείνους που χάνουν και ταυτόχρονα να εξακολουθήσουν να είναι σε καλύτερη θέση από ότι θα ήταν χωρίς διεθνές εμπόριο. **Στην πράξη, σπάνια αποζημιώνονται εκείνοι που χάνουν** από το διεθνές εμπόριο.

Οι επιπτώσεις ενός εισαγωγικού δασμού

Οι οικονομολόγοι της Ισολάνδης εξετάζουν κατόπιν τις επιπτώσεις ενός εισαγωγικού δασμού - ενός φόρου στα εισαγόμενα αγαθά.

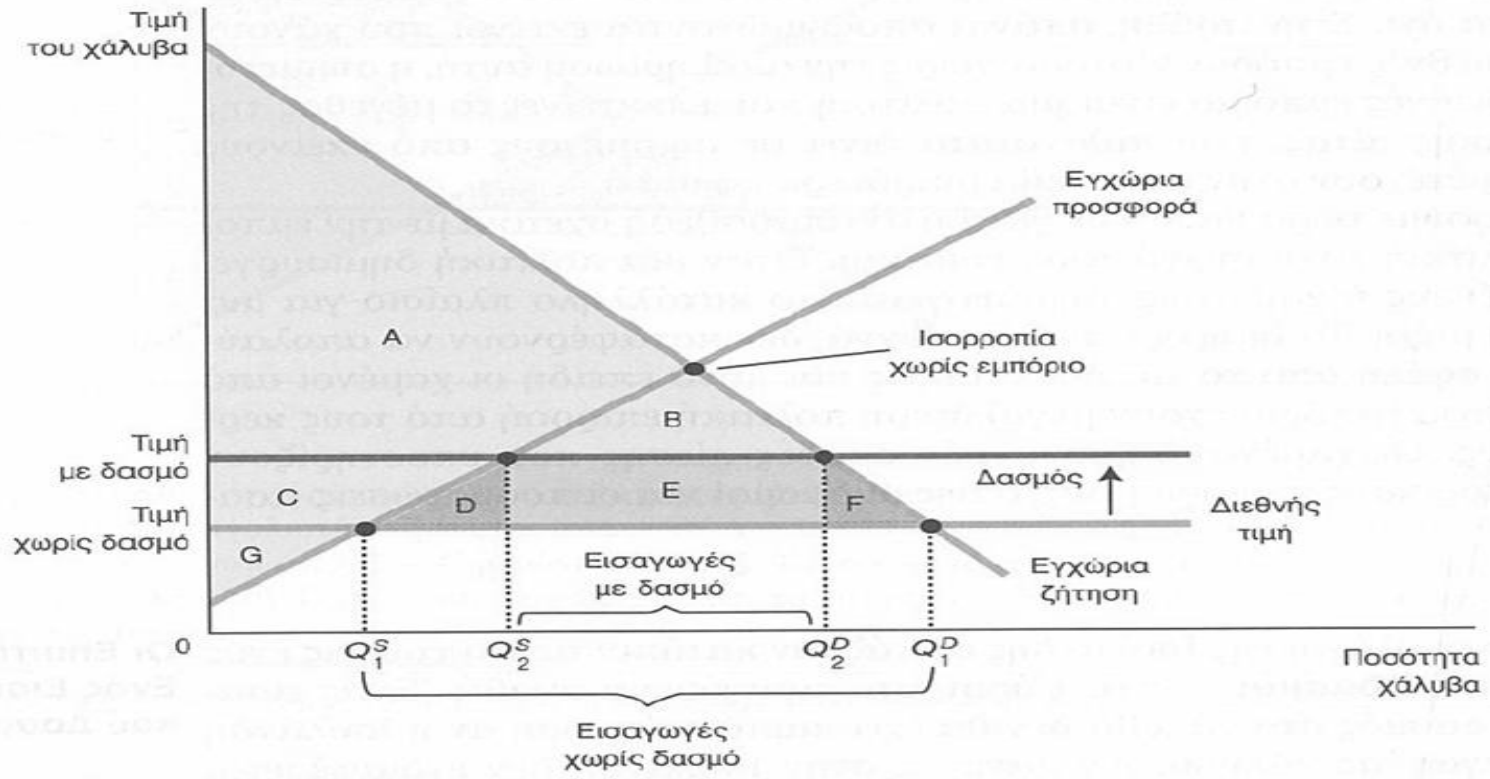
Ένας εισαγωγικός δασμός αυξάνει την τιμή του εισαγόμενου χάλυβα πάνω από τη διεθνή τιμή κατά το ποσό του δασμού. Οι εγχώριοι παραγωγοί χάλυβα, που ανταγωνίζονται με τους παραγωγούς του εισαγόμενου χάλυβα, μπορούν τώρα να πωλούν το χάλυβά τους στη διεθνή τιμή συν το ποσό του δασμού.

Επειδή ο εισαγωγικός δασμός αυξάνει την εγχώρια τιμή, οι εγχώριοι πωλητές ωφελούνται και οι εγχώριοι αγοραστές ζημιώνουν. Επιπλέον, το κράτος αντλεί έσοδα. Το συνολικό πλεόνασμα στην αγορά μειώνεται κατά το εμβαδόν $D+F$, που απεικονίζει τη μη αντισταθμιζόμενη απώλεια του εισαγωγικού δασμού.

	Πριν το Δασμό	Μετά το Δασμό	Μεταβολή
Πλεόνασμα καταναλωτή	$A + B + C + D + E + F$	$A + B$	$-(C + D + E + F)$
Πλεόνασμα παραγωγού	G	$C + G$	$+ C$
Δημόσιο έσοδο	Κανένα	E	$+ E$
Συνολικό πλεόνασμα	$A + B + C + D + E + F + G$	$A + B + C + E + G$	$-(D + F)$

Το εμβαδόν $D + F$ παρουσιάζει τη μείωση του συνολικού πλεονάσματος και αντιπροσωπεύει τη μη αντισταθμιζόμενη απώλεια από την επιβολή του δασμού.

◊ Ένας δασμός μειώνει την ποσότητα των εισαγωγών και φέρνει την αγορά πλησιέστερα προς την ισορροπία που θα επικρατούσε χωρίς το εμπόριο. Το συνολικό πλεόνασμα μειώνεται κατά ένα ποσό ίσο με το εμβαδόν $D + F$. Τα δύο αυτά τρίγωνα αντιπροσωπεύουν τη μη αντισταθμιζόμενη απώλεια από την επιβολή του δασμού.

ΣΧΗΜΑ 9.6 Οι Επιπτώσεις ενός Εισαγωγικού Δασμού

Οι επιπτώσεις ενός εισαγωγικού δασμού

- Ο δασμός προκαλεί μη αντισταθμιζόμενη απώλεια, διότι **ο δασμός είναι ένα είδος φόρου**. Σε αυτή την περίπτωση μπορούμε να αναγνωρίσουμε δυο επιπτώσεις. Πρώτον, **ένας εισαγωγικός δασμός** στο χάλυβα αυξάνει την τιμή του χάλυβα την οποία μπορούν να απαιτήσουν οι εγχώριοι παραγωγοί πάνω από τη διεθνή τιμή κι έτσι τους **ενθαρρύνει να αυξήσουν την παραγωγή** χάλυβα (από Q^S_1 σε Q^S_2). Δεύτερον, **ο δασμός αυξάνει την τιμή που οι εγχώριοι αγοραστές χάλυβα πληρώνουν** κι έτσι μειώνουν την κατανάλωση χάλυβα (από Q^D_1 σε Q^D_2). Το εμβαδόν D απεικονίζει τη μη αντισταθμιζόμενη απώλεια από την υπερπαραγωγή χάλυβα και το εμβαδόν F αντιπροσωπεύει τη μη αντισταθμιζόμενη απώλεια από την υποκατανάλωση. Η συνολική μη αντισταθμιζόμενη απώλεια του εισαγωγικού δασμού είναι το άθροισμα των τριγώνων $D+E$.

Οι επιπτώσεις μιας ποσόστωσης στις εισαγωγές

Οι οικονομολόγοι της Ισολάνδης εξετάζουν κατόπιν τις συνέπειες μιας ποσόστωσης στις εισαγωγές - ενός ορίου στην ποσότητα που εισάγεται.

Όσο η τιμή του χάλυβα στην Ισολάνδη είναι υψηλότερη από τη διεθνή τιμή, οι κάτοχοι αδειών εισαγωγής θα εισάγουν όσο χάλυβα τους επιτρέπουν οι άδειές τους, και η συνολική προσφορά χάλυβα στην Ισολάνδη θα είναι ίση με την εγχώρια προσφορά συν την ποσότητα που επιτρέπει η ποσόστωση που έχει επιβληθεί στις εισαγωγές. Έτσι, η καμπύλη προσφοράς πάνω από τη διεθνή τιμή μετατοπίζεται προς τα δεξιά ακριβώς κατά το ποσό της ποσόστωσης. (Η καμπύλη προσφοράς κάτω από τη διεθνή τιμή δεν μετατοπίζεται, επειδή, στην περίπτωση αυτή, η εισαγωγή δεν είναι κερδοφόρα για τους κατόχους αδειών εισαγωγής).

Οι επιπτώσεις μιας ποσόστωσης στις εισαγωγές

Η τιμή του χάλυβα στην Ισολάνδη προσαρμόζεται ώσπου να εξισορροπήσουν η προσφορά με τη ζήτηση. Η ποσόστωση ανεβάζει την τιμή του χάλυβα πάνω από τη διεθνή τιμή.

Επειδή η ποσόστωση αυξάνει την εγχώρια τιμή πάνω από τη διεθνή τιμή, οι εγχώριοι πωλητές ωφελούνται και οι εγχώριοι αγοραστές ζημιώνουν.

Το συνολικό πλεόνασμα στην αγορά μειώνεται κατά το εμβαδόν $D+F$. Το εμβαδόν αυτό αντιπροσωπεύει τη μη αντισταθμιζόμενη απώλεια από την επιβολή ποσόστωσης στις εισαγωγές.

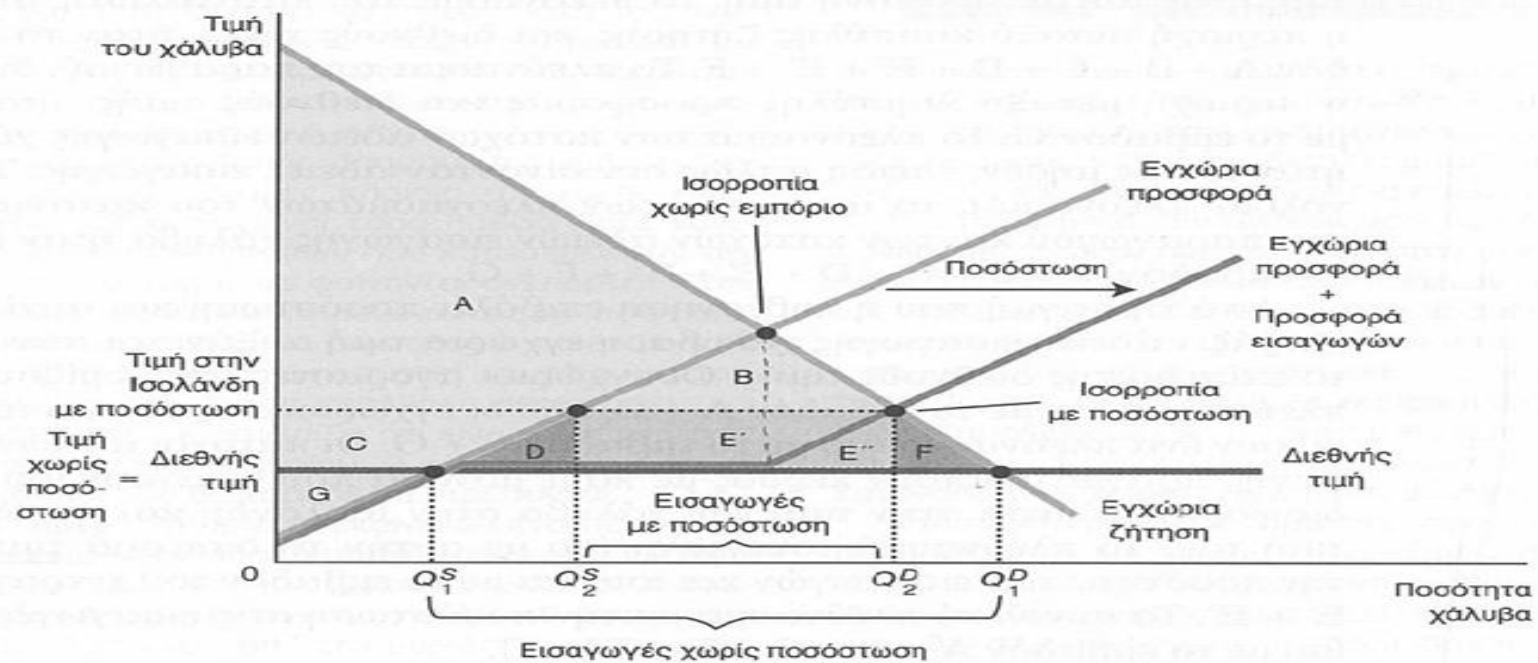
Οι επιπτώσεις μιας ποσόστωσης στις εισαγωγές

Τόσο οι εισαγωγικοί δασμοί όσο και οι ποσοτώσεις στις εισαγωγές αυξάνουν την εγχώρια τιμή ενός αγαθού, μειώνουν την ευημερία των εγχώριων καταναλωτών, αυξάνουν την ευημερία των εγχώριων παραγωγών και προκαλούν μη αντισταθμιζόμενες απώλειες.

Ανάμεσα στους δυο αυτούς τύπους περιορισμού του εμπορίου υπάρχει μόνο μια διαφορά: **ο εισαγωγικός δασμός δίνει έσοδα στο δημόσιο** (το εμβαδόν E στο σχήμα 9.6), ενώ η **ποσόστωση στις εισαγωγές δημιουργεί ένα πλεόνασμα** για εκείνους που εξασφαλίζουν άδειες εισαγωγής (εμβαδόν $E'+E''$ στο Σχήμα 9.7).

	<i>Πριν από την Ποσόστωση</i>	<i>Μετά την Ποσόστωση</i>	<i>Μεταβολή</i>
Πλεόνασμα καταναλωτή	$A + B + C + D + E' + E'' + F$	$A + B$	$-(C + D + E' + E'' + F)$
Πλεόνασμα παραγωγού	G	$C + G$	$+ C$
Δημόσιο έσοδο	Κανένα	$E' + E''$	$+(E' + E'')$
Συνολικό πλεόνασμα	$A + B + C + D + E' + E'' + F + G$	$A + B + C + E' + E'' + G$	$-(D + F)$

Το εμβαδόν $D + F$ δείχνει τη μείωση του συνολικού πλεονάσματος και αντιπροσωπεύει τη μη αντισταθμιζόμενη απώλεια της ποσόστωσης.

⇒ Μια ποσόστωση στις εισαγωγές, όπως και ο εισαγωγικός δασμός, μειώνει την ποσότητα των εισαγωγών και φέρνει την αγορά πλησιέστερα προς την ισορροπία που θα επικρατούσε χωρίς το εμπόριο. Το συνολικό πλεόνασμα μειώνεται κατά ένα ποσό ίσο με το εμβαδόν $D + F$. Τα δύο αυτά τρίγωνα αντιπροσωπεύουν τη μη αντισταθμιζόμενη απώλεια από την ποσόστωση στις εισαγωγές. Επιπλέον, η ποσόστωση στις εισαγωγές μεταβιβάζει $E' + E''$ σε εκείνους που εξασφαλίζουν τις άδειες εισαγωγών.

ΣΧΗΜΑ 9.7 Οι Επιπτώσεις μιας Ποσόστωσης στις Εισαγωγές

Άλλα οφέλη του διεθνούς εμπορίου

- **Αυξημένη ποικιλία αγαθών.**
- **Χαμηλότερο κόστος μέσω των οικονομιών κλίμακας.** Κάποια αγαθά μπορούν να παραχθούν σε χαμηλό κόστος μόνο αν παράγονται σε μεγάλες ποσότητες - ένα φαινόμενο που ονομάζεται οικονομίες κλίμακας.
- **Αυξημένος ανταγωνισμός.** Μια εταιρία που προστατεύεται από τους ξένους ανταγωνιστές είναι πιο πιθανό να διαθέτει δύναμη αγοράς, γεγονός το οποίο της δίνει τη δυνατότητα να αυξήσει τις τιμές πάνω από τα ανταγωνιστικά επίπεδα.
- **Βελτιωμένη ροή αγαθών.** Ο καλύτερος τρόπος για να ενημερωθεί μια φτωχή, αγροτική οικονομία σχετικά με την επανάσταση της πληροφορικής, για παράδειγμα, είναι να αγοράσει κάποιους υπολογιστές από το εξωτερικό, αντί να προσπαθήσει να τους κατασκευάσει η ίδια.

Τα επιχειρήματα για τον περιορισμό του εμπορίου

- Το επιχείρημα της απασχόλησης

Στο παράδειγμά μας το ελεύθερο εμπόριο του χάλυβα θα προκαλέσει την πτώση της τιμής, μειώνοντας την ποσότητα του χάλυβα που παράγεται στην Ισολάνδη και έτσι θα μειώσει την απασχόληση.

Το ελεύθερο εμπόριο, όμως, την ίδια στιγμή που καταστρέφει θέσεις στον κλάδο του χάλυβα δημιουργεί νέες θέσεις απασχόλησης σε άλλους κλάδους. Όταν οι κάτοικοι της Ισολάνδης αγοράζουν χάλυβα από άλλες χώρες, οι χώρες αυτές αποκτούν τους πόρους για να αγοράσουν άλλα αγαθά από την Ισολάνδη. Έτσι, οι εργάτες της Ισολάνδης μετακινούνται από τον κλάδο του χάλυβα σε άλλους κλάδους στους οποίους η χώρα τους έχει συγκριτικό πλεονέκτημα.

Τα επιχειρήματα για τον περιορισμό του εμπορίου

- Το επιχείρημα της εθνικής ασφάλειας
- Όταν ένας κλάδος απειλείται από τον ανταγωνισμό άλλων χωρών, οι αντίπαλοι του ελεύθερου εμπορίου υποστηρίζουν συχνά ότι η βιομηχανία είναι ζωτικής σημασίας για την εθνική ασφάλεια.

Τα επιχειρήματα για τον περιορισμό του εμπορίου

- Το επιχείρημα της νηπιακής βιομηχανίας

Οι νέες βιομηχανίες υποστηρίζουν συχνά ότι είναι ανάγκη να προστατευθούν προσωρινά για να μπορέσουν να αναπτυχθούν σε ένα κλίμα ασφάλειας. Ύστερα από μια περίοδο προστασίας, υποστηρίζουν, οι βιομηχανίες αυτές θα είναι ώριμες και ικανές να αντιμετωπίσουν μόνες τους τον ξένο ανταγωνισμό.

Τα επιχειρήματα για τον περιορισμό του εμπορίου

- Το επιχείρημα του αθέμιτου ανταγωνισμού

Ένα κοινό επιχείρημα είναι ότι το ελεύθερο εμπόριο είναι επιθυμητό μόνο αν όλες οι χώρες παίζουν με τους ίδιους κανόνες. Αν οι επιχειρήσεις διαφόρων χωρών υπόκεινται σε διαφορετικούς νόμους και ρυθμίσεις, τότε είναι άδικο (σύμφωνα με το επιχείρημα αυτό) να αναμένουμε από τις επιχειρήσεις να ανταγωνίζονται στη διεθνή αγορά.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), η οποία το 2007 επεκτάθηκε σε 27 συνολικά μέλη, είναι ένα παράδειγμα τελωνειακής ένωσης. Τελωνειακή ένωση είναι μια ομάδα χωρών που συμφωνούν να μην επιβάλουν περιορισμούς στο μεταξύ τους εμπόριο, αλλά να επιβάλουν τους ίδιους περιορισμούς σε χώρες που βρίσκονται εκτός της ομάδας.

Τα επιχειρήματα για τον περιορισμό του εμπορίου

Δυο άλλα παραδείγματα της πολυμερούς προσέγγισης είναι η **Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου της Βόρειας Αμερικής (NAFTA)** - η οποία το 1993 μείωσε τους εμπορικούς φραγμούς μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών, του Μεξικού και του Καναδά - και η **Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT)**, η οποία είναι μια συνεχής σειρά διαπραγματεύσεων μεταξύ πολλών χωρών του κόσμου με στόχο την προώθηση του ελεύθερου εμπορίου.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Από:

Parkin Michael, Powell Melanie, Matthews Kent: Αρχές Οικονομικής. Μετάφραση: Σιδέρης Γιάννης, Αντώνογλου Ελεάννα. Επιμέλεια: Μίνογλου Μάγγη. Copyright © 2013 Εκδόσεις Κριτική ΑΕ.

Αύξηση των αγροτικών επιδοτήσεων

ΟΟΣΑ, 1 Ιουλίου 2010

Μικρή αύξηση των κρατικών ενισχύσεων προς τους αγρότες στις χώρες του ΟΟΣΑ

Το ποσοστό των κρατικών ενισχύσεων προς τους αγρότες κατά το προηγούμενο έτος παρουσίασε μικρή αύξηση στις χώρες του ΟΟΣΑ, αντιστρέφοντας την πτωτική τάση που καταγράφεται μετά το 2004, σύμφωνα με νέα έκθεση του ΟΟΣΑ...

Η πρόσφατη αύξηση των ενισχύσεων στις χώρες του ΟΟΣΑ οφείλεται στην υποχώρηση των τιμών των αγροτικών προϊόντων, ύστερα από τις εξαιρετικά υψηλές τιμές το 2008. Αυτή η υποχώρηση προκάλεσε την εφαρμογή προγραμμάτων στήριξης του αγροτικού εισοδήματος.

Η εντονότερη αύξηση των αγροτικών ενισχύσεων πέρυσι σημειώθηκε... στον Καναδά... στην Κορέα... στη Νορβηγία... και στην Ελβετία. Σε καθεμία από αυτές τις χώρες, ο σημαντικότερος λόγος ήταν η μεγαλύτερη στήριξη της τιμής των γαλακτοκομικών προϊόντων. Στις ΗΠΑ, οι ενισχύσεις προς τους αγρότες αυξήθηκαν στο 10% των συνολικών αγροτικών εσόδων, από 8% πέρυσι, ενώ στην ΕΕ η αύξηση ήταν στο 24% από 22%...

Η έκθεση... αναφέρει... οι σχεδιαστές πολιτικής θα πρέπει να μειώσουν τις επιδοτήσεις που στρεβλώνουν τις αγορές και κόβουν τη σύνδεση μεταξύ κρατικών πληρωμών και αγροτικής παραγωγής.

Σύμφωνα με την έκθεση, η καταβολή αποζημιώσεων προς τους αγρότες για να αναπληρώσουν το εισόδημα που χάνουν λόγω της μείωσης των τιμών ή για την προστασία των καταναλωτών από τις διακυμάνσεις των τιμών μέσω ελέγχου των εξαγωγών απλώς συμβάλλουν στη μεγαλύτερη μεταβλητότητα των διεθνών τιμών.

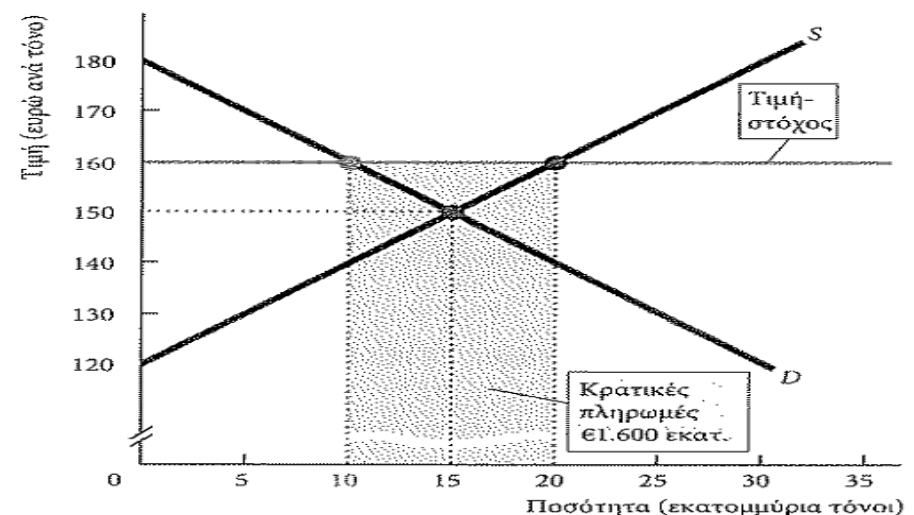
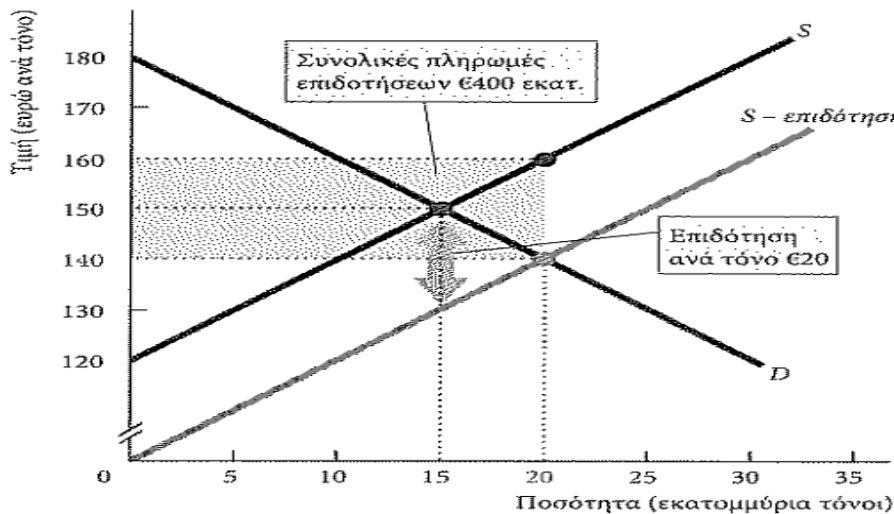
Ο Ken Ash, Διευθυντής Εμπορίου και Γεωργίας του ΟΟΣΑ, δήλωσε: «Θα πρέπει να δώσουμε μεγαλύτερη έμφαση στη βελτίωση της διαχείρισης κινδύνων, ενώ η καλύτερη και η πιο διαφανής λειτουργία των παγκόσμιων αγορών θα μπορούσαν να μειώσουν τη μεταβλητότητα των τιμών».

Η ουσία της ιστορίας

- ◆ Σε πολλές χώρες δίνονται κρατικές ενισχύσεις για τη στήριξη του εισοδήματος των αγροτών.
- ◆ Καθώς αυξάνονταν οι τιμές των τροφίμων από το 2004 ως το 2008, μειωνόταν το ποσοστό των αγροτικών εισοδημάτων που προερχόταν από κρατικές ενισχύσεις.
- ◆ Το 2009, η πτώση των τιμών των τροφίμων προκάλεσε αύξηση των επιδοτήσεων ως ποσοστό του αγροτικού εισοδήματος.
- ◆ Στην ΕΕ, η αύξηση ανήλθε από 22% σε 24% του αγροτικού εισοδήματος.

Οικονομική ανάλυση

- ◆ Το άρθρο αναφέρεται στην αύξηση των κρατικών πληρωμών προς τους αγρότες λόγω των χαμηλότερων τιμών των αγροτικών προϊόντων.
- ◆ Σε αυτό το κεφάλαιο εξετάσαμε δύο τρόπους με τους οποίους ένα κράτος μπορεί να στηρίξει τους αγρότες: την *επιδότηση παραγωγής* και τη *στήριξη της τιμής*.
- ◆ Το Σχήμα 1 δείχνει την επίδραση μιας επιδότησης παραγωγής σίτου. Η καμπύλη ζήτησης είναι D , η καμπύλη προσφοράς είναι S και, χωρίς επιδότηση, η τιμή είναι €150 ο τόνος, ενώ η παραγόμενη ποσότητα φτάνει τα 15 εκατομμύρια τόνους.
- ◆ Με επιδότηση παραγωγής €20 ο τόνος, η καμπύλη προσφοράς είναι $S - \text{επιδότηση}$. Η τιμή της αγοράς είναι €140 και η ζητούμενη ποσότητα είναι 20 εκατομμύρια τόνοι. Οι αγρότες εισπράττουν €2.800 εκατομμύρια από την αγορά και €400 εκατομμύρια από το κράτος (που αντιστοιχεί στο 12,5% των συνολικών εσόδων τους).
- ◆ Αν μειωθεί η ζήτηση σίτου, τότε μειώνεται και η τιμή στην αγορά και η ποσότητα που πωλείται, τα συνολικά έσοδα υποχωρούν, όπως και οι συνολικές πληρωμές των επιδοτήσεων. Όμως, οι επιδοτήσεις αυξάνονται ως *ποσοστό του συνολικού αγροτικού εισοδήματος*.
- ◆ Το Σχήμα 2 δείχνει την επίδραση της στήριξης της τιμής του σίτου από την ΕΕ. Όπως και πριν, χωρίς την παρέμβαση, η τιμή είναι €150 ανά τόνο και παράγονται 15 εκατομμύρια τόνοι.

Σχήμα 1 Επίδραση επιδότησης παραγωγής

Σχήμα 2 Πληρωμές για στήριξη της τιμής στην ΕΕ

- ◆ Με τιμή-στόχο €160, παράγονται 20 εκατομμύρια τόνοι, αλλά μόνο τα 10 εκατομμύρια αγοράζονται από τους καταναλωτές, για τα οποία οι αγρότες εισπράττουν €1.600 εκατομμύρια. Υπάρχει λοιπόν πλεόνασμα 10 εκατομμυρίων τόνων το χρόνο.
- ◆ Για να διατηρήσει την τιμή στο στόχο, η ΕΕ πρέπει να αγοράσει το πλεόνασμα των 10 εκατομμυρίων τόνων προς €160 ανά τόνο. Έτσι, οι κρατικές πληρωμές προς τους αγρότες ανέρχονται σε €1.600 εκατομμύρια, που αντιστοιχεί στο 50% των συνολικών εσόδων.
- ◆ Αν η τιμή-στόχος παραμείνει ίδια και η ζήτηση για σιτάρι μειωθεί, τότε μειώνεται η ποσότητα που πωλείται, το πλεόνασμα της παραγωγής και οι κρατικές πληρωμές αυξάνονται και οι συνολικές κρατικές πληρωμές προς τους αγρότες αυξάνονται.
- ◆ Και τα δύο συστήματα είναι αναποτελεσματικά και οδηγούν σε υπερβάλλουσα παραγωγή.
- ◆ Η κλίμακα των κρατικών ενισχύσεων προς τους αγρότες στην ΕΕ είναι πολύ υψηλότερη απ' ό,τι στις περισσότερες άλλες μεγάλες χώρες. (Το άρθρο αναφέρει ότι στην ΕΕ είναι 24% έναντι 10% στις ΗΠΑ.)
- ◆ Οι αγροτικές ενισχύσεις στην ΕΕ είναι από τις πλέον αναποτελεσματικές παγκοσμίως.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

